

Nr 186.

Av herr **Lindqvist** i Halmstad, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 2, med förslag till lag om ändrad lydelse av 1, 13, 14 och 23 §§ i lagen den 30 maj 1919 om rätt till verk av bildande konst.

I proposition nr 2 vid innevarande riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga vissa ändringar i lagen den 30 maj 1919 om rätt till verk av bildande konst. Förslaget avser att med visst undantag lägga hela konsthantverket och konstindustrien under nämnda lags skyddsbestämmelser. Såsom av propositionen framgår har denna fråga tidigare varit underställd riksdagens prövning. För min del har jag vid dessa tillfällen hävdadt den uppfattningen, att det skydd, som konstslöjden kan vara i behov utav, bäst tillgodoses genom en utvidgning av mönsterskyddslagen. Denna uppfattning vidhåller jag alltjämt, och att jag ej står ensam om densamma, framgår av den redogörelse som lämnas i propositionen. När jag nu yrkar avslag på den kungl. propositionen, så är jag icke motståndare till ett skydd för konstslöjden, nej tvärtom.

Vad som nu närmast föranlett detta förslags framläggande är en framställning från Svenska slöjdföreningens styrelse, i vilken skrivelse bland annat framhålles, att, då den svenska konstslöjden för närvarande stode fullkomligt rättslös, hotades den av en stor fara från den utländska konkurrensen. Vad den inländska konkurrensen beträffar, så utgjorde nuvarande lagstiftning faktiskt en premiering av illojaliteten. Vilken mindre samvetsgrann företagare som helst kunde nu tillgodogöra sig de ekonomiska och konstnärliga ansträngningarna hos företaget, vilka strävade att hos sina varor åstadkomma den konstnärliga kvalitet, som ur landets synpunkt vore i såväl socialt som kulturellt avseende önskvärd. Vad som sålunda av slöjdföreningens styrelse anförts förtjänar säkerligen beaktande, och det största beaktande sker, om man avvisar deras framställning om auktorsskydd och i stället bereder skydd genom vissa förändringar i nu gällande mönsterskyddslag. Sveriges industriförbund, som på anmodan av kommerskollegium avgivit ett yttrande, har om denna sak anfört: »att skyddet för konstslöjdsalster baseras på en utvidgning av konstverkslagens tillämpningsområde kan följaktligen icke vara lämpligt, då ju enligt denna lag skyddet inträder automatiskt vid konstalstrets tillblivelse, utan att några särskilda åtgärder vidtagas från konstnärens sida. En utvidgning av konstverkslagen skulle också i andra hänseenden utgöra en mindre lycklig lösning av frågan. Någon definition på vad som skall förstås med 'konstverk' finnes icke

i lagen angiven — och kan icke heller lämpligen lämnas — varför denna lag skulle för näringslivet medföra synnerligen osäkra förhållanden och särskilt för den därav beroende skapa stor otrygghet. Enär någon registrering av konstindustrialster enligt förslaget icke komme att erfordras skulle ett industriföretag, som vill framställa en vara av viss konstnärlig form, icke kunna på förhand göra sig förvissad om att icke en likartad utformning redan förut tillämpats av någon annan. Risken för förvecklingar på grund av denna ovisshet är så mycket större i en tid sådan som den nuvarande, då den allmänna konstuppfattningen lägger huvudvikten på en enkel och ändamålsenlig utformning av konstindustriens produkter.» Så långt industriförbundet, som slutar sin framställning på denna punkt med framhållande av önskvärdheten av att konstslöjden skyddas medels en lagstiftning, grundad på mönsterskyddslagets principer. I vad av industriförbundet här framhållits kan jag helt instämma. I fråga om en definition, av ordet »konstverk» bör jag kanske erinra om det försök till definition, som på sin tid försöktes av särskilt tillkallade sakkunnige. De gävo denna: »för konstverket skall vara karakteristiskt att i detsamma ett andligt innehåll genom de bildande konsternas medel bragts i en individuell form samt skall detsamma ha till främsta syfte att hos åskådaren framkalla en psykisk verkan av estetisk art». Ja, vad man än vill säga om denna definition, så tror jag, man kan vara ganska väl överens om, att flertalet utav oss äro lika okunniga efter, som vad vi voro före, delfäendet av denna definition. Är det männe någon av riksdagens ledamöter, som nu inbjudes att godkänna detta lagförslag, som tror med sig att kunna ge en nöjaktig förklaring på frågan. Vad är »konstverk»? Man skall kanske säga, att det blir tids nog att lösa denna fråga, när tvist uppstår. Vilken eller vilka är det då, som skall lösa uppkomna tvistefrågor? Jo, enligt förslaget våra vanliga domstolar. Om dessa äro kompetenta eller inte till detta, skall jag i detta sammanhang inte yttra mig. Jag vill blott erinra om att vid 1919 års riksdag föreslog nuvarande statsrådet Hansson och en annan ledamot av andra kammaren i en av dem avlämnad motion att i lagen måtte införas en bestämmelse om särskild domstol för handläggande av tvister av här förevarande art. Dessa motionärer trodde sålunda icke på de vanliga domstolarnas kompetens för dessa frågors lösning. Även kommerskollegium har framhållit de stora svårigheter, som här möta och därför föreslagit tillsättande av en särskild nämnd för prövning och registrering av de konstslöjdens alster, som enligt lagen skola vara skyddade. Kungl. Maj:t har dock icke ansett det vara behöfligt vare sig med särskild domstol eller registrering. I propositionen erkännes visserligen att i åtskilliga fall svårigheter kunna uppstå, dock tror man, att dessa icke skola vara större än vad som kan föräledas av andra spörsmål, som komma under domstolarnas prövning. Jag kan för min del inte dela denna optimistiska uppfattning, och erfarenheten från andra länder talar också ett annat språk. I propositionen erinras

om att delade meningar finnas beträffande den lämpligaste formen för konstslöjdens skyddande, men att det nu på grund av ifrågasatt nordiskt samarbete på mönsterskyddslagstiftningens område inte finnes anledning att taga upp frågan om företräde för den ena eller den andra skyddsformen. Jag kan inte finna annat än att så göres i och med framläggande av förslag till auktorsskydd. Ett närmare ingående på spørsmålet om mönsterskyddets utsträckande torde för närvarande vara uteslutet säges det vidare i propositionen. Jag kan inte finna att så behöver vara förhållandet. Även om ett nordiskt samarbete kan komma till stånd, torde det dröja avsevärd tid innan något resultat därutav kan vinnas, och i avvaktan på detta böra vi mycket väl kunna göra de förändringar i vår gällande mönsterskyddslag, som kunna vara behövliga för att bereda det skydd för konstslöjdens alster, som den är i behov utav.

På grund av vad sålunda anförts vill jag vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte förklara att propositionen ej kunnat bifallas, dels ock i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville efter den utredning, som kan vara erforderlig, taga under förnyat överbäggande, huruvida lagstiftningen angående mönsterskydd lämpligen kunde utsträckas att omfatta industrien i allmänhet samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill ett sådant överbäggande kan föranleda.

Stockholm den 22 januari 1926.

Axel Lindqvist.
